

CATHRINE is a non profit art organisation that encourages cross-discipline art projects and unlooked-for collaborations. CATHRINE aims to develop structures and networks that shape artistic research and production.

____

Ο μη-κερδοσκοπικός καλλιτεχνικός οργανισμός **CATHRINE** έχει σκοπό να ενισχύσει εικαστικά πρότζεκτ που προσεγγίζουν την διεπιστημονικότητα και να δημιουργήσει απρόσμενες συνεργασίες. Σκοπός της CATHRINE επίσης είναι η ανάπτυξη δομών και δικτύων που διαμορφώνουν την καλλιτεχνική έρευνα και παραγωγή.

Prologue Texts Biographies

Contents

Πρόλογος Κείμενα Βιογραφικά

Prologue

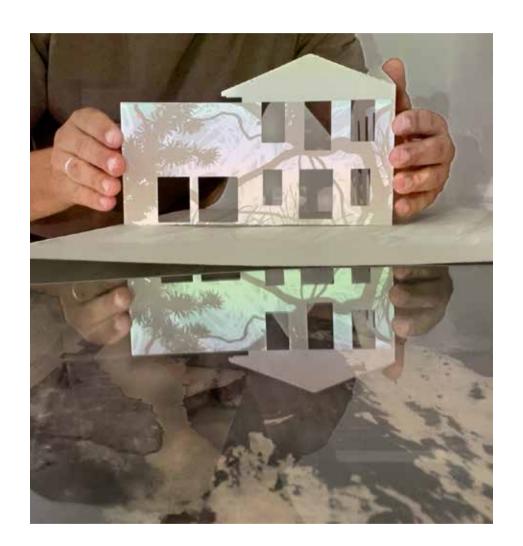
The facade of a building becomes an "exhibition space" where a work of art is displayed. Private space is temporarily transformed into public space and Art is made available for free, effortlessly emphasizing the importance of public participation in an era of increasing privatization, and the importance of protecting the aesthetics and identity of the city in times of rapid development. The public presence of Art asserts our rights in our daily lives, and cares for the cities which we we inhabit.

Lefteris Tapa's work is based on the association of plants with the concept of renewal, vegetation and the continuity of life. Plants serve as central elements in both motifs and symbolize hope and the promise of a better future. They suggest transformation as they grow and "embrace" the building, giving a sense of rebirth. The sense of wind and the movement of the scattered plants and seeds symbolizes evolving and creative energy.

Lefteris Tapas (b. 1974, Limassol) lives and works in Limassol, Cyprus, and is a visual artist. He studied at the Kent Institute of Art and Design, UK, and the University of Kent, UK (1996-1999). His solo exhibitions include "Archipelago" (2019) and "Garden" (2013) at CAN Christina Androulidaki Gallery, Athens, Greece; "Kaleidoscope" (2011) at Omikron Gallery, Nicosia, Cyprus; "Neverland" (2004) and "Bedtime Stories" (2001) at Archimede Staffolini Gallery, Nicosia, Cyprus. His large-scale glass installations, "Cedar Valley" and "Salt Lake," inspired by Cypriot flora and fauna, adorn the check-in area of Larnaca International Airport. His works "Nightgarden" and "Archipelago" are part of the permanent collection at Astir Palace in Athens. Additionally, his pieces are included in the Collection of the Ministry of Education and Culture of Cyprus as well as other significant public and private collections across Europe.

In 2021-2022, the Nicosia Municipal Arts Centre (NiMAC) held a major retrospective of his work titled "The Day Begins at Night," spanning the entire museum building.

He is represented by CAN Christina Androulidaki Gallery, Athens.

The City Has Fallen

I lull you in my arms with a sweet embrace. "Sleep and I will make the Great City your well deserved dowry, I will dress you in Venetian clothes and adorn you with jewelry". Then the honey bees will arrive with their attentive stings to carry the letters forward and embroider them into beings.

What lovely things a beautiful soul could spin, peculiar stories to listen to and try to disentangle.

The bird flies, I fetch its kiss, I cast it into the river but milky is the water, bitter is its taste like a dreary venomous touch.

You denied me my flowery shade and a cool running stream to quench the fire that burns.

My words are dampened in deserted streets. A far-off melody heading towards the stars in the clouds remains midway, until it finally reaches this day when the month of August, weary in soliloquy, easy to blaze, easier to be set ablaze, continues to complain.

I search for you in all widths and heights, within the neglected labyrinths of the most darkened mind, in forgotten aromas and in memories disheartened.

I love thee, I caress thee. What do you say?

DOMNIKI AGATHOCLEOUS

Translation - Doros Georgiou , Poet

Fleeting Thoughts On Art In City Space-Time

The artists among us come from different beginnings, but they are connected in one way or another, with each other as well as with the city through which we also coexist with them. They share through their works the meaning of what they perceive, which stimulations they absorb from the space surrounding them. This space could for example be that of nature, or that of a city; it could be our city, or it could be a city elsewhere, offering other experiences, other memories. However, the artists look upon this complex, dynamically changing space that composes the city as a concept, as a space that tightly surrounds us and keeps us separate from nature. We all share this shrinking space emotively, but artists can return it to us, synecdochally expanded.

I observe the artists' gaze towards an object or subject they choose to work with: during the process by which they view it, and while they process this transfer of perceptions by investing their own time and space, their gaze becomes condensed into this investment of time which they expend. The time that is embedded into their work is derived from their gaze, which is transferred into their work either through thousands of brushstrokes, or actions with myriad associations.

This 'gaze within space' reminds me of Jane Jacobs' book 'The Death and Life of Great American Cities' (1961). An American journalist and author, Jacobs was able to distill one of the main denominators that compose a healthy city. This denominator that marks cities as attractive, glamourous, cosmopolitan, which provides them with a sense of security, or even a sense of belonging, is created through a process of random, fleeting glances shared between users of common

space within cities. This occurs in all urban spaces, in all cities, where we as strangers glance at each other as we pass in streets and squares, along paths or nodes, beside landmarks or urban edges. Our glances form fleeting, random connections within the fluid, undefined void we call public space.

The hours that artists spent observing the space around them is transformed into their work. As viewers we can gaze at this visual space that is returned to us in public view. Art displayed in public space sometimes touches us gently; it presents itself as open, porous, without exclusions or hierarchical authority. Space through art reflects parallel realities, through which existing space is magnified. Art boldly reveals to us what the reality around us is made of.

On the other hand, increasingly difficult to differentiate technology dominates all aspects of life and without exception also public space. Rational solutions are sought and imposed through technological tools. But technology systematically forgets that apart from materiality, space as an independent body needs to exist mainly through the complexity of its intangible qualities. Space as a body in its own right needs its own integrity. It needs to breathe (so that we can breathe inside it). It needs circulatory systems (more than one). It needs a head (or co ordinating centers, also more than one) which need to anticipate and adapt. Above all, city space needs to be inhabited not only by humans but also by all other living beings. As a body the space around us

needs to be able to renew itself, and for this it also needs a heart. Above all, it needs its individual systems to work in cooperation and not in competition. Technology without the intangible qualities revealed by art cannot endure time. Or else, every technical problem must be treated with art.

We move as bodies within this undefined, shaped public empty space that either functions autonomously for all, or is all too often contested by multiple usurping situations. But it is the public 'void' that offers surprises, opportunities, multiplies possibilities and also contains limitations.

City space therefore strives to redefine itself autonomously as an independent body. Apart from what we perceive a body to be, the philosophical (Aristotelian) question arises: What can this body do? ¹

This question is both timeless but also universal: in the late Middle Ages in the 17th century, Baruch Spinoza (1632-1677), a Jew of Portuguese origin who lived in the Netherlands at the beginning of the Enlightenment, was one of the first to speak of 'Democratic secularism'. In our times, the French philosopher Gilles Deleuze (1925-1995) noted that "bodies chart their own path, discover their own objects, find their own perspectives". Also, that "Public space is not only unpredictable, but unpredictable uses of spaces made for something else, by others, also arise in it." These spaces are also vulnerable when they are selectively privileged or wiped out if they do not serve dominant narratives, thus impoverishing the whole.

Turbulent stories of time-resilient cities are composed of their ability to offer sanctuary through time to diverse people, whether they be passers-by (ultimately all of us are transient in this way) or to those who choose to come and stay, to live and create. In the end, every culture that passes enriches the space with the works it leaves behind for the next to enjoy. I would say that in this way we all become guardians of each other's works.

The stratification of these human contributions in space-time offers invaluable qualities to city lives. Living cities survive on open-ended flexible and 'porous' spaces, with positive experiences which are empowered by social inclusivity, rather than exclusive gating. Qualities of space-time, of looks exchanged, of experiences shared of memories of joy. often disappear through our indifference, or become invisible to the gaze when oblivion prevails. Art stirs us when it draws our attention towards alienation, to inequalities which are causes of dissonances in the city. Art enriches our own gaze. We can remain passive, consuming the works as spectacles in space-time; or we can become active, engaging with received stimuli to devote our own thoughts (our own time); to share in turn our own contribution, or appreciation.

SEVINA FLORIDOU

1. Keynote lecture by Gabriele Pasqui, Professor of Urban Policies, Director of the Department of Architecture and Urban Studies, Politecnico di Milano, at the ERAU 24 (European International Conference on Research on Architecture and Urbanism), titled "In Presence/ the Body and the Space; The role of corporeity in the era of virtualization", 18 July 2024.

Biege 2024

It was evening, I sat there absent-minded... The breeze blowing from the sea brought back memories of the nightly picnics we used to have on the beach. I felt a beautiful warmth flow through me, sweetening my insides.

- "Come on, let's go to the sea tonight."... and we ran like crazy to prepare food, water, ice cubes and the battery TV (...so as not to miss our TV series!)

We got into my father's car, a green Morris Oxford, and drove to the beach in front of the Zoo... We ran into the water and stood in the moonlight singing and pretending we were performing a concert illuminated by a huge spotlight...this light...that, and this... the... I see the maze.

I went with other children, there was a warehouse next to a mansion that no longer exists, but the labyrinth, I remember very well, the darkness. We stood where the light was coming from the little skylight that was high up on the wall, and we sang. The sound reflected everywhere...

We used to take the road, from where The Theatraki is today, and walk north to the road behind the public zoo. There was a colonial house there. Two stories with green windows and ornaments. Abandoned, as I remember, like a haunted house, patiently awaiting its fate. Would it survive, or would it become a ghost?

I had passed by there many times before, but today, after years of passing it by, my friend and I decided to go inside.

We stepped onto the porch and peered through the crack of the half-open door. Inside it was bombed, bleached, broken upturned furniture. The floor was covered with service stationery from another era while the sweet smell of dust pervaded the room. Dark and mysterious, it struck at the center

of my spine. Two or three spots of sunlight animated the void in the passage to their final destination, highlighting details from the past. We worked our way around the space searching through the objects with a detective's attitude. We got so into character that without realizing it, we were whispering. What a sad, sad, sad... We looked around us, we knew the future that everything we saw would have. We also knew the fate of the building...it was counting its days. I wish I could see its history come to life like a movie. An honorable final performance.

We wanted a souvenir and we were searching with eyes and hands when a stack of files caught our attention. It was in English...among them were some proclamations concerning the curfew of citizen's movement in Limassol. We could not believe our eyes. We felt we had to preserve them! We put them in a small suitcase that we also found there and left like fugitives, with a tightness in our stomachs. We proceeded east without speaking. We reached the intersection of the Archaeological Museum and the Curium Palace Hotel where we turned south to reach the beach again. We sat down and read.

It is forbidden to move citizens...
Tomorrow I'll send a text from my cell phone for authorisation of movement...how many texts are we entitled to per day?
I'm not sure what date this memory refers to, I believe the experience is timeless!

As a student, a professional artist and art lover, then and now, I decided to visit the Limassol Art Gallery. Realizing each time how well our municipality keeps it hidden.

Not many people visit it and nobody gets informed about the activities that take place there. Its opening hours are appropriate to maintain its sanctuary character! The building beautifully dominates the coastal road silently. It does not underline its existence with any artifact or a beautiful grounds, but it is still there. Now it's even in fashion...beige! Maybe this will help it catch the attention of the youth? I've heard it's the latest in fashion! White plus a little yellow plus a little red, just a blob. Great colour! Autumn 2024 Beige: White plus a little yellow plus a little red. Some small iterations of this happens to me. I'm sure my own memories are not

KATINA KOSTA

implanted... my memories.

I was born in Limassol in the middle of the last century. In Limassol I spent my childhood years, as well as the rest of my life. I love my city and have always been an active citizen. Hard-working and restless like a bee, I touched from time to time writing, theater, painting, clay and mosaic, without feeling that any of them defined me. Today I live near the sea, devoting time and love to books and my grandchildren. *Domniki Agathocleus*

Authors

Katina Kosta lives and works in Limassol as an artist and art teacher. She studied Fine Arts at Kent Institute of Art & Design and Chelsea College of Arts - The University of the Arts London. She taught History of Art and Fundamentals of painting at Cyprus College, Nicosia and Pano Polemidia School of Art, Limassol. Since 2007 she has been working in secondary education as a teacher. In 2010 - 2015 she was elected member of the Board of Directors of the E.KA.TE. In 2014-2023 she is appointed member of the Monuments Committee of the Ministry of Culture From 2016 to 2022 she was President of the Cyprus Chamber of Fine Arts - EKATE 2022 appointed as Cyprus representative in the I.A.A. International Artists 77ôAssociation-UNESCO. 2022 elected as a member of the I.A.A.P Europe and a member of the Board of Directors of the I.A.A.P European Council. Since 2023 is the vice-president of E.KA.TE-Chamber of Fine Arts, Cyprus

Sevina Floridou is a practicing Architect, and innovative cultural heritage researcher based in Limassol. She is dedicated in amplifying underrepresented voices, exploring the relationship between architecture, identity and space, co-relating them in what has always been a rarefied heritage pursuit. She publishes on how the island's two main cultures, Greek and Turkish Cypriot, come together in spacetime, through mapping temporal divisions, modernity, conflict and resilience. Ongoing research focuses on history and resilience of water in the landscape, and of recent historic terracing revealed following the 2021 fires. She creates citizen participatory projects and organizes workshops for the significance of terraced landscapes. She is a member of the International Terraced Landscape Association and is also adjunct lecturer at Nicosia University on Cultural Heritage. Historic research informs her contemporary architectural works.

Eudes Ajot studied business administration in Orléans, France and international business and international relations in Sydney, Australia. He is a PhD candidate in corporate philanthropy at University Paris 1 Panthéon-Sorbonne, France. He has worked as a manager in various auction houses in Paris and developed expertise in Australia's Aboriginal art, pre-Columbian, and African art. After working within the art market, he became director of La Maison des Artistes (social security for visual artists in France) to secure the status of artists. Eudes Ajot currently lives in Cyprus.

Creative Team

Elena Kotasvili is a visual artist. She studied fine art at Middlesex University, London. She is now based in Cyprus. Her interests span the spectrum of the performing arts and performance art, and are located within the spaces of theatre and stage design, crossing into installation art. She has participated in art exhibitions and festivals, nationally and internationally. In 2019 along with visual artist, Alexis Vayianos, she co-founded CATHRINE, an art organisation that encourages crossdiscipline art projects and collaborations.

Alexis Vayianos is a visual artist. In 2002, he studied music, specializing in piano, at the Frankfurt Conservatory in Germany. He then studied Fine Art at the School of Fine Arts in Athens from, graduating in 2009 with an honors degree. His practice intersects between painting, stage design, installation art and performing arts. He has had solo and group shows in Cyprus, Lebanon, Athens, and London. In 2019 along with visual artist, Elena Kotasvili, he co-founded CATHRINE, an art organisation that encourages cross-discipline art projects and collaborations.

Loucas Ioannou studied Fine Arts in London and Berlin and currently resides and works in Limassol. He has participated in art exhibitions and festivals in Cyprus and in Europe. His primary artistic interest lies in the relationship between visual and dramatic narrative. Loucas incorporates dramatic monologue into his work, using imagery, sound, and action to create compelling pieces. Additionally, in collaboration with Marianna Pafite, he co-founded a cultural organization called "Neofytos," which focuses on disability art. Together, they created the first Documentary Theatre production about disability titled "Dystopia: Il Paradiso." Loucas also directed the second part, "Dystopia: Inferno." He has curated art exhibitions and festivals in Cyprus as well.

Andreas Antoniou is an artistic curator and costume designer. He lives and works in Cyprus. He studied graphic design and visual communication at the Instituto Europeo di Design, Italy and fashion design and costume design at Accademia Koefia, Italy. He has worked as a fashion designer and fashion illustrator at the haute couture house Giovanni Torlonia Cuture, Rome and as a stylist and fashion editor for magazines. He has also worked as an art curator, set designer, costume designer and production designer for short and feature films, television commercials, publications and photography.

Πρόλογος

Η πρόσοψη μιας οικοδομής γίνεται "εκθεσιακός χώρος" όπου φιλοξενείται ένα έργο Τέχνης. Ο ιδιωτικός χώρος μετατρέπεται προσωρινά σε δημόσιο και η Τέχνη διατίθεται δωρεάν και αβίαστα τονίζοντας τη σπουδαιότητα του δημόσιου σε μια εποχή αυξανόμενης ιδιωτικοποίησης, και τη σημασία της προστασίας της αισθητικής και της ταυτότητας της πόλης σε καιρούς ραγδαίας ανάπτυξης. Διεκδικεί το δικαίωμα μας για παρουσία της Τέχνης στην καθημερινότητά μας, αλλά και για φροντίδα των πόλεων όπου ζούμε.

Το έργο του Λευτέρη Τάπα βασίζεται στη σύνδεση των φυτών με την έννοια της ανανέωσης, της βλάστησης και της συνέχειας της ζωής. Τα φυτά λειτουργούν ως κεντρικά στοιχεία και στα δύο μοτίβα και συμβολίζουν την ελπίδα και την υπόσχεση για ένα καλύτερο μέλλον. Υποδηλώνουν τη μεταμόρφωση, καθώς αναπτύσσονται και "αγκαλιάζουν" το κτίριο, δίνοντας την αίσθηση της αναγέννησης. Η αίσθηση του ανέμου και της κίνησης των φυτών και των σπόρων που διασκορπίζονται, συμβολίζει την εξέλιξη και την δημιουργική ενέργεια.

Ο Λευτέρης Τάπας (γεν. 1974, Λεμεσός) ζει και εργάζεται στη Λεμεσό της Κύπρου και είναι εικαστικός καλλιτέχνης. Σπούδασε στο Kent Institute of Art and Design. Ηνωμένο Βασίλειο, και στο Πανεπιστήμιο του Kent, Ηνωμένο Βασίλειο (1996-1999). Οι ατομικές του εκθέσεις περιλαμβάνουν το «Archipelago» (2019) και «Garden» (2013) στην CAN Christina Androulidaki Gallery, Aθήνα, Ελλάδα·το «Kaleidoscope» (2011)στην Omikron Gallery, Λευκωσία, Κύπρος· το «Neverland» (2004) και «Bedtime Stories» (2001) στην Archimede Staffolini Gallery, Λευκωσία, Κύπρος. Οι μεγάλες γυάλινες εγκαταστάσεις του, «Cedar Valley» και «Salt Lake», εμπνευσμένες από την κυπριακή χλωρίδα και πανίδα, κοσμούν την περιοχή αναχωρήσεων του Διεθνούς Αεροδρομίου Λάρνακας. Τα έργα του «Night Garden» και «Archipelago» ανήκουν στη μόνιμη συλλογή του Astir Palace στην Αθήνα. Επιπλέον, έργα του περιλαμβάνονται στη Συλλογή του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού της Κύπρου, καθώς και σε άλλες σημαντικές δημόσιες και ιδιωτικές συλλογές σε όλη την Ευρώπη.

Το 2021-2022, το Δημοτικό Κέντρο Τεχνών Λευκωσίας (NiMAC) παρουσίασε μια μεγάλη αναδρομική έκθεση του έργου του με τίτλο «The Day begins at Night / Η Μέρα Ξεκινά τη Νύχτα», που κάλυπτε ολόκληρο το κτίριο του μουσείου.

Εκπροσωπείται από την CAN Christina Androulidaki Gallery, Αθήνα.

Εαλω Η Πολη

Στην αγκαλιά μου σε κρατώ σε γλυκονανουρίζω. «Κοιμήσου και παράγγειλα στην Πόλη τα προικιά σου στη Βενετιά τα ρούχα σου και τα χρυσαφικά σου». Υστέρα ήρθαν μέλισσες γλυκές και κεντρωμένες να κουβαλήσουν γράμματα και να κεντήσουν λέξεις.

Όλο γεννούνε πράματα τα όμορφα σπουδάσματα μυθιστορίες αλλόκοτες ν' ακούσεις και να πλέξεις.

Πετά πουλί, παίρνω φιλί, το ρίχνω στο ποτάμι μα το νερό είναι θολό έχει το στόμα του πικρό φαρμακωμένο χάδι.

Δεν μού 'δωσες δεντρί σκιερό ούτε νεράκι δροσερό να σβήσω την φωτιά μου.

Μουσκέψανε τα λόγια μου σε σκονισμένους δρόμους. Μια μελωδία ακολουθώ που δραπετεύει στ' άστρα που ναυαγεί στα σύννεφα και πνίγεται στο σήμερα μονολογεί ο Αύγουστος με βήμα κουρασμένο πυρομανής πυροκαής και παραπονεμένος.

Σε ψάχνω στο λαβύρινθο σε πλάτη και σε μήκη στους ίσκιους τους πυκνόφυλλους και στου μυαλού τη λήθη σε ξεχασμένες μυρωδιές στη πονεμένη μνήμη.

Σε αγαπώ σε τρυφερώ. Εσύ;

ΔΟΜΝΙΚΗ ΑΓΑΘΟΚΛΕΟΥΣ

Φευγαλέες Σκέψεις Για Την Τέχνη Στον Χώρο-Χρόνο Της Πόλης

Οι καλλιτέχνες μπορούν να προέρχονται από διαφορετικές αφετηρίες, αλλά είναι συνδεδεμένοι με τον ένα ή τον άλλο τρόπο, τόσο μεταξύ τους, όσο και με την πόλη μέσα στην οποία συνυπάρχουμε μαζί τους. Μοιράζονται μέσα από τα έργα τους το τι αντιλαμβάνονται και τι απορροφούν από τον χώρο γύρω τους. Ο χώρος αυτός θα μπορούσε να είναι στην φύση ή σε μια πόλη που θα μπορούσε να είναι η πόλη μας. Θα μπορούσε όμως και να είναι μια πόλη κάπου αλλού, προσφέροντας άλλα βιώματα, άλλες αναμνήσεις. Όμως οι καλλιτέχνες ατενίζουν τον πολύπλοκο αυτό, δυναμικά μεταβαλλόμενο χώρο που συνθέτει την πόλη ως έννοια, ως χώρο που μας περιβάλλει σφικτά και μας απομονώνει από τη φύση. Αυτό τον συρρικνωμένο χώρο τον μοιραζόμαστε όλοι βιωματικά, μα οι καλλιτέχνες μπορούν και μας τον επιστρέφουν συνεκδοχικά διευρυμένο.

Παρατηρώ το βλέμμα των καλλιτεχνών προς ένα αντικείμενο ή θέμα που επιλέγουν να πλάσουν: κατά την διαδικασία που το μελετούν και ενώ επεξεργάζονται αυτή τη μεταφορά αντιλήψεων μέσω του δικού τους χρόνου και χώρου, επενδύουν μια συμπύκνωση του δικού τους χρόνου μέσα από το βλέμμα τους. Ο χρόνος που εμπεδώνεται στο έργο τους προέρχεται από αυτό το βλέμμα τους, που μεταφέρεται μέσα στο έργο τους είτε με χιλιάδες πινελιές ή με πράξεις με μύριους συσχετισμούς.

Συνειρμικά συσχετίζω το βλέμμα προς τον χώρο και τον χρόνο, με την Αμερικάνα δημοσιογράφο και συγγραφέα Jane Jacobs όπου στο βιβλίο της 'The Death and Life of Great American Cities" (1961), απομονώνει έναν από τους κυριότερους

παρονομαστές που συνθέτουν μια υγιή πόλη. Ο παρονομαστής κατά την Jacobs οποίος προσφέρει στις πόλεις ελκυστικότητα, αίγλη, κοσμικότητα, την αίσθηση ασφάλειας ή ακόμη και την αίσθηση ότι της ανήκουμε, δημιουργείται μέσα από μια διαδικασία τυχαίων, φευγαλέων βλεμμάτων που μοιράζονται μεταξύ τους οι χρήστες του κοινού χώρου που βρίσκεται μέσα σε πόλεις, άγνωστοι μεταξύ τους. Αυτό συμβαίνει σε όλους τους αστικούς χώρους, σε όλες τις πόλεις, καθώς ως ξένοι μεταξύ μας κοιτάζουμε ο ένας τον άλλον καθώς προσπερνιόμαστε σε δρόμους και πλατείες, κατά μήκος μονοπατιών ή κόμβων, δίπλα σε ορόσημα ή ακουμπώντας αστικά άκρα. Οι ματιές μας σχηματίζουν φευγαλέες, τυχαίες διασυνδέσεις μέσα στο ρευστό, απροσδιόριστο κενό που ονομάζουμε δημόσιο χώρο.

Οι ώρες που οι καλλιτέχνες κοιτούν με το ιδιαίτερο τους βλέμμα γύρω τους, μετουσιώνεται στο έργο τους. Ως θεατές μπορούμε να ατενίζουμε αυτόν τον εικαστικό χώρο που μας επιστρέφεται σε δημόσια θέαση. Η τέχνη που εκτίθεται στον δημόσιο χώρο μας ακουμπά άλλοτε απαλά και παρουσιάζεται ως ανοικτή, πορώδης, χωρίς στεγανά ή ιεράρχηση εξουσίας. Ο χώρος μέσα από την τέχνη αντικατοπτρίζει παράλληλες πραγματικότητες, μέσα από τις οποίες οι εντυπώσεις του υπαρκτού χώρου μεγεθύνονται. Η τέχνη μας φανερώνει θαρραλέα από τι είναι φτιαγμένη η

πραγματικότητα γύρω μας.
Από την άλλη, η ολοένα και πιο δύσκολη διαφοροποίηση της τεχνολογίας που κυριαρχεί σε όλες τις πτυχές της ζωής και χωρίς εξαίρεση και στον δημόσιο χώρο, προσπαθεί να επιβάλει ορθολογικές λύσεις. Αναζητούνται ορθολογικές λύσεις που επιβάλλονται μέσω τεχνολογικών εργαλείων. Η τεχνολογία ξεχνά όμως συστηματικά ότι εκτός από την υλικότητα, ο χώρος ως ανεξάρτητο «σώμα» πρέπει να διασφαλίζεται κυρίως μέσω της πολυπλοκότητας των άυλων ιδιοτήτων του.

Ως ξέχωρο «σώμα», ο χώρος χρειάζεται την δική του ακεραιότητα. Χρειάζεται να αναπνέει (ώστε να αναπνέουμε μέσα του). Χρειάζεται κυκλοφοριακά συστήματα (περισσότερα του ενός). Χρειάζεται κεφαλή (ή κέντρα συντονισμού, επίσης περισσότερα του ενός) τα οποία χρειάζεται να προβλέπουν και να προσαρμόζονται. Πάνω απ ' όλα, ο χώρος της πόλης πρέπει να κατοικείται όχι μόνο από ανθρώπους αλλά και από όλα τα άλλα έμβια όντα. Ως σώμα, ο χώρος γύρω μας χρειάζεται να μπορεί να ανανεώνεται, και γι' αυτό χρειάζεται και καρδιά. Προπάντων χρειάζεται τα επι μέρους συστήματα του να δουλεύουν σε συνεργασία και όχι ανταγωνιστικά. Η τεχνολογία χωρίς τις άυλες ποιότητες που φανερώνονται από την τέχνη δεν αντέχει στο χρόνο. Η αλλιώς, κάθε τεχνικό πρόβλημα πρέπει να αντιμετωπίζεται και με τέχνη.

Κινούμαστε ως σώματα μέσα σ' αυτόν τον απροσδιόριστο σε σχήμα δημόσιο κενό χώρο που είτε λειτουργεί αυτόνομα για όλους ή όλο και πιο συχνά διεκδικείται από πολλαπλές σφετεριστικές καταστάσεις. Το δημόσιο «κενό» όμως είναι αυτό που προσφέρει εκπλήξεις, ευκαιρίες, πολλαπλασιάζει τις δυνατότητες μα και που επιβάλλει περιορισμούς.

Ο χώρος της πόλης συνεπώς προσπαθεί να επαναπροσδιοριστεί αυτόνομα ως ανεξάρτητο σώμα. Πέραν του τι αντιλαμβανόμαστε ότι είναι ένα σώμα, τίθεται και η φιλοσοφική (Αριστοτελική) ερώτηση: τι μπορεί να κάνει αυτό το σώμα.

Η ερώτηση αυτή είναι διαχρονική αλλά και οικουμενική: απασχόλησε στα τέλη του μεσαίωνα τον 17ο αιώνα τον Baruch Spinoza (1632-1677) στις αρχές του διαφωτισμού ο οποίος μίλησε πρώτος για ένα δημοκρατικό κοσμικό χώρο. Στην εποχή μας το ίδιο θέμα απασχόλησε τον Γάλλο φιλόσοφο Gilles Deleuze (1925-1995) ο οποίος σημειώνει ότι «τα σώματα χαράσσουν το δικό τους δρόμο, ανακαλύπτουν τα δικά τους αντικείμενα, βρίσκουν δικές τους οπτικές». Επίσης, ότι «ο δημόσιος χώρος δεν είναι μόνο απρόβλεπτος, αλλά προκύπτουν σ'αυτόν και απρόβλεπτες χρήσεις χώρων που φτιάχτηκαν για κάτι άλλο, από άλλους». Οι χώροι αυτοί είναι επίσης ευάλωτοι όταν αναδεικνύονται επιλεκτικά ή όταν αφανίζονται αφού δεν εξυπηρετούν κυρίαρχες αφηγήσεις, φτωχοποιώντας το σύνολο.

Οι ταραχώδεις ιστορίες των ανθεκτικών στο χρόνο πόλεων, συνθέτονται από την ικανότητα τους να προσφέρουν χώρο-καταφύγιο μέσα στο χρόνο, σε ποικίλους ανθρώπους είτε είναι περαστικοί (μάλλον όλοι περαστικοί είμαστε), είτε σ' αυτούς που επιλέγουν να έρθουν και να μείνουν, να ζήσουν και να δημιουργήσουν. Τελικά, κάθε

πολιτισμός που περνά εμπλουτίζει το χώρο με τα έργα που αφήνει πίσω του για να τα χαίρονται οι επόμενοι. Θα έλεγα πως με αυτό τον τρόπο ο κάθε ένας μας γινόμαστε όλοι φύλακες των έργων ο των άλλων.

Η διαστρωμάτωση αυτών των ανθρωπίνων συνεισφορών μέσα στον χώρο-χρόνο εμπλουτίζει με ανεκτίμητες ποιότητες την ζωή. Οι πόλεις παραμένουν ζωντανές και επιβιώνουν όταν παρέχουν ευέλικτους και 'πορώδεις' χώρους, χώρους κοινωνικά περιεκτικούς, με θετικές εμπειρίες που ενισχύονται από την κοινωνική ένταξη και όχι από αποκλεισμούς.

Ποιότητες χώρο-χρόνου, η ανταλλαγή βλεμμάτων, το μοίρασμα εμπειριών, αναμνήσεων χαράς, συχνά εξαφανίζονται μπροστά στην αδιαφορία μας ή γίνονται αόρατες στο βλέμμα με την εμφάνιση της λήθης. Η τέχνη μας κεντρίζει όταν τραβά την προσοχή μας στην αποξένωση, στις ανισότητες, οι οποίες ευθύνονται για τις παραφωνίες στην πόλη. Η τέχνη εμπλουτίζει το δικό μας βλέμμα. Μπορούμε να παραμείνουμε παθητικοί, καταναλώνοντας τα έργα ως θέαμα στον χώρο-χρόνο ή να γινόμαστε ενεργοί, εμπλέκοντας τους εαυτούς μας με τα κεντρίσματα που παίρνουμε και αφιερώνοντας οι ίδιοι σκέψη (άρα χρόνο), ώστε να μοιραστούμε με την σειρά μας τη δική μας συνεισφορά, έστω με εκτίμηση, στον δημόσιο χώρο.

ΣΕΒΙΝΑ ΦΛΩΡΙΔΟΥ

1. Εναρκτήρια διάλεξη του καθηγητή Gabriele Pasqui, Urban Policies, Director of the Department of Architecture and Urban Studies, Politecnico di Milano, στο συνέδριο ERAU 24 (European International Conference on Research on Architecture and Urbanism), με τίτλο "Παρουσία / το σώμα και ο χώρος. ο ρόλος της σωματικότητας στην εποχή της εικονικοποίησης" (In Presence/ the Body and the Space; The role of corporeity in the era of virtualization"), 18 Ιούλιου 2024.

Μπέζ 2024

Βραδάκι, κάθισα αφηρημένη... Το αεράκι που φυσούσε από την θάλασσα μου έφερε αναμνήσεις από νυχτερινά πικνίκς που κάναμε στην παραλία. Ένιωσα να με διαπερνά μια όμορφη ζεστασιά, γλυκάνθηκε το μέσα μου.

- "Ατε, πάμε θάλασσα αποψε" ...και τρέχαμε σαν τρελοί να ετοιμάσουμε φαγητό, νερό, παγάκια, την τηλεόραση μπαταρίας (να μην χάσουμε και την τηλεοπτική μας σειρα!) Μπαίναμε στο αυτοκίνητο του πατέρα μου ένα πράσινο Μόρις Οξφορτ, και φτάναμε στην παραλία μπροστά από τον Ζωολογικό Κήπο...τρέχαμε στο νερό και στεκόμασταν στο φώς του φεγγαριού για να υποκριθούμε και να τραγουδήσουμε σαν να δίναμε συναυλία κάτω από την λάμψη ενός τεράστιου προβολέα ... αυτο το φως... αυτό, και αυτό...τον ... τον βλέπω τον λαβύρινθο.

Πηγαίνα μαζι με άλλα παιδιά, ήταν μια αποθήκη δίπλα από ένα αρχοντικό δεν υπάρχει πια, τον λαβύρινθο όμως τον θυμάμαι πολύ καλά, σκοτεινό, στεκόμασταν στο σημείο όπου έπεφτε το φως από τον μικρό φωταγωγό ψηλά στον τοίχο και τραγουδούσαμε...ο ήχος αντανακλούσε παντοί...

Κάποτε πιάναμε τον δρόμο, από εκεί που βρίσκεται σήμερα το θεατράκι και περπατούσαμε βόρεια προς στον δρόμο πίσω από τον Δημόσιο Ζωολογικό Κήπο. Υπήρχε εκεί ένα αποικιακό σπίτι. Διώροφο με πράσινα παράθυρα και διακοσμητικά στοιχεία. Εγκαταλελιμένο θυμάμαι, περίμενε σαν στοιχειωμένο, υπομονετικά την μοίρα του. Θα κατάφερνε να επιβιώσει άραγε ή θα γινόταν φάντασμα; Πέρασα απο 'κει πολλες φορές. Σήμερα

όμως μετά από χρόνια περνώντας από

εκεί με κάποιο φίλο αποφασίσαμε να μπούμε μέσα. Ανεβήκαμε τα σκαλοπάτια της βεράντας και κοιτάξαμε από την χαραμάδα της μισάνοιχτης πόρτας.

Μέσα του ήταν Βομβαρδισμένο, λεηλατησμένο, σπασμένα αναποδογυρισμένα έπιπλα. Το πάτωμα σκεπασμένο με υπηρεσιακή χαρτούρα κάποιας άλλης εποχής ενώ η γλυκιά μυρωδιά της σκόνης ήταν διάχυτη στο χώρο.

Σκοτεινό και μυστηριώδες, κτύπησε στο κέντρο την σπονδυλική μου. Δύό τρεις προβολείς ηλιακού φωτός ζωντάνευαν το κενό στο πέρασμα τους για να φτάσουν στον τελικό τους προορισμό αναδεικνύοντας λεπτομέρειες από το παρελθόν.
Περιεργαστήκαμε το χώρο ψάχνοντας τα αντικείμενα με διάθεση ντετέκτιβ.
Μπήκαμε τόσο στο ρόλο μας που χωρίς να το καταλάβουμε ψιθυρίζαμε.

Τι θλιβερό, θλιβερό, θλιβερό κοιτάξαμε γύρο μας, γνωρίζαμε το μέλλον που θα είχαν όλα όσα βλέπαμε . Γνωρίζαμε και την μοίρα του κτιρίου...μετρούσε τις μέρες του. Μακάρι να μπορούσα να δω την ιστορία του να ζωντανεύει σαν ταινία. Μια τιμητική τελευταία παρασταση.

Θέλαμε κάτι αναμνηστικό ψάχναμε με μάτια και με χέρια όταν έπεσε στην προσοχή μας μια στίβη από φαΐλς . Τα ανοίξαμε και μείναμε άφωνοι. Ήταν στην αγγλική γλώσσα ...ανάμεσα τους, κάποιες προκυρήξεις που αφορούσαν κέρφιου - για περιορισμό διακίνησης πολιτών στην Λεμεσό. Δεν πιστεύαμε στα μάτια μας. Νιώσαμε ότι έπρεπε να τα διαφυλάξουμε! Τις βάλαμε σε ένα μικρό βαλιτσάκι που βρήκαμε επίσης εκεί και φύγαμε σαν κατατρεγμένοι με ένα

σφίξιμο στο στομάχι.
Προχωρήσαμε ανατολικά χωρίς να μιλούμε φτάσαμε στην διασταύρωση του Αρχαιολογικού Μουσείου και του ξενοδοχειου Κούριον όπου και στρίψαμε νότια για να φτάσουμε και πάλι στη παραλία. Καθίσαμε κάτω και διαβάσαμε.
Απαγορεύεται η διακίνηση πολιτών...
Αύριο θα στείλω μήνυμα από το κινητό μου για διακίνηση...πόσα μηνύματα δικαιούμαστε την μέρα;

Δεν είμαι σίγουρη σε ποια χρονολογία αναφέρεται αυτή η ανάμνηση, πιστεύω η εμπειρία είναι διαχρονική!

Ως φοιτήτρια, επαγγελματίας καλλιτέχνης, φιλότεχνη, τότε αλλά και τώρα αποφάσισα να επισκεφτώ την Πινακοθήκη Λεμεσού. Συνειδητοποιόντας κάθε φορά πόσο καλά την κρατάει κρυμμένη ο Δήμος μας. Δεν την επισκέπτεται πολύς κόσμος και κανείς δεν ενημερώνεται για τις δράσεις που πραγματοποιούνται εκεί. Οι ώρες λειτουργίας της κατάλληλες ώστε να διατηρηθεί το άβατο του χαρακτήρα της! Το κτίριο όμορφο, δεσπόζει στην παραλιακή οδό βουβό. Δεν υπογραμμίζει την ύπαρξη του με κάποιο εικαστικό έργο ή καποιο όμορφο κήπο. Είναι όμως ακόμα εκεί. Σε χρώμα Μπέζ τώρα είναι και στην μόδα! Ίσως αυτό να βοηθήσει ώστε να το προσέξουν οι νέοι. Έχω ακούσει ότι Μπεζ είναι η τελευταία λέξη στη μόδα! Άσπρο συν λίγο κίτρινο συν λίγο κόκκινο, μια σταγόνα. Σπουδαίο χρώμα! Φθινόπωρο 2024 Μπέζ Άσπρο συν λίγο κίτρινο συν λίγο κόκκινο .Κάποιες μικρές επαναλήψεις μου συμβαίνει αυτό. Είμαι σίγουρη πως οι δικές μου αναμνήσεις δεν είναι εμφυτευμένες ... οι αναμνήσεις μου.

ΚΑΤΙΝΑ ΚΩΣΤΑ

Γεννήθηκα στη Λεμεσό στα μέσα του προηγούμενου αιώνα. Στη Λεμεσό πέρασα τα παιδικά μου χρόνια, καθώς και την υπόλοιπή μου ζωή. Αγαπώ την πόλη μου και πάντα ήμουν ενεργός πολίτης. Εργατική και ανήσυχη σαν μελισσούλα, άγγιξα κατά καιρούς το γράψιμο, το θέατρο, τη ζωγραφική, τον πηλό και το ψηφιδωτό, χωρίς να νιώσω ότι κάτι απ' αυτά με ορίζει. Σήμερα ζω κοντά στη θάλασσα, αφιερώνοντας χρόνο και αγάπη στα βιβλία και στα εγγόνια μου. Δομνίκη Αγαθοκλέους

Κειμενογράφοι

Η Κατίνα Κώστα ζει και εργάζεται στη Λεμεσό ως εικαστικός και καθηγήτρια τέχνης. Σπούδασε Κάλες Τέχνες στο Kent Institute of Art & Design και στο Chelsea College of Arts - The University of the Arts London. Δίδαξε History of Art και Fundamentals of painting στο Cyprus College, Λευκωσία και στο Pano Polemidia School of Art, Λεμεσό. Από το 2007 εργάζεται στην Μέση εκπαίδευση ως εκπαιδευτικός. Το 2010 - 2015 εκλέγεται μέλος στο ΔΣ του Ε.ΚΑ.ΤΕ. Το 2014- 2023 διορίζεται μέλος της Επιτροπής Μνημείων του ΥΠΠΑΝ Ενώ από το 2016 -2022 διετέλεσε Πρόεδρος του Επιμελητηρίου Καλών Τεχνών Κύπρου. 2022 διορίζεται εκπρόσωπος Κύπρου στην I.A.A International Artists Association- UNESCO και το 2022 εκλέγεται μέλος του Δ.Σ Ι.Α.Α.Ρ Ευροπαϊκο Συμβουλιο. 2023 είναι αντιπρόεδρος Ε.ΚΑ.ΤΕ- Επιμελητήριο Καλών Τεχνών,Κύπρου.

Η Σεβίνα Φλώριδου είναι αρχιτέκτονας πολιτιστικής κληρονομιάς με έδρα τη Λεμεσό. Ερευνά την υπο-εκπροσώπηση περιθωριοποιημένων φωνών, καθώς και την σχέση μεταξύ αρχιτεκτονικής, ταυτότητας και χώρου, εστιάζοντας σε σπάνιες πτυχές αλληλένδετων σχέσεων στην κληρονομιά. Δημοσιεύει για τον τρόπο που οι δύο κύριες κοινότητες στο νησί, Ελληνοκύπριοι και Τουρκοκύπριοι, συνυπάρχουν μέσα από μελέτες χώρο-χρόνου. Χρησιμοποιεί μέσα χαρτογράφησης χρονικών διαιρέσεων, για να μελετήσει την νεωτερικότητα, τις συγκρούσεις και την ανθεκτικότητα όπως αυτά αλληλοεπιδρούν στον χώρο. Η πιο πρόσφατες έρευνες της επικεντρώνονται στην ιστορία και την ανθεκτικότητα πτυχών της χρήσης του νερού στο τοπίο και ιδιαίτερα στις ιστορικές ξερολιθιές που αποκαλύφθηκαν μετά τις πυρκαγιές του 2021. Όργανώνει συμμετοχικά έργα πολιτών και εργαστήρια για την σημασία ξερολιθικού τοπίου. Είναι μέλος της Διεθνούς Ένωσης Ξερολιθικού τοπίου και είναι επίσης επίκουρη λέκτορας στο Πανεπιστήμιο Λευκωσίας στην πολιτιστική κληρονομιά. Η ιστορική έρευνα ενημερώνει τα σύγχρονα αρχιτεκτονικά της έργα.

O Eudes Ajot έχει σπουδάσει διοίκηση επιχειρήσεων στην Ορλεάνη της Γαλλίας και διεθνείς επιχειρήσεις και διεθνείς σχέσεις στο Σίδνεϊ της Αυστραλίας. Είναι υποψήφιος διδάκτορας στην εταιρική φιλανθρωπία στο Πανεπιστήμιο Σορβόννης στο Παρίσι. Έχει εργαστεί ως μάνατζερ σε διάφορους οίκους δημοπρασιών στο Παρίσι και έχει εξειδικευτεί στην τέχνη των Αβορίγινων της Αυστραλίας, την Προκολομβιανή και την Αφρικανική τέχνη. Αφού εργάστηκε στην αγορά τέχνης, έγινε διευθυντής του La Maison des Artistes (κοινωνική ασφάλιση για εικαστικούς καλλιτέχνες στη Γαλλία) δουλεύοντας για την εξασφάλιση του καθεστώς των καλλιτεχνών. Ο Eudes Ajot τώρα μένει στην Κύπρο.

Δημιουργικοί ομάδα

Η Ελενα Κοτασβήλι είναι εικαστικός. Έχει σπουδάσει καλές τέχνες στο Λονδίνο. Τώρα έχει έδρα την Κύπρο. Οι συνεργασίες της καλύπτουν το φάσμα της παραστατικής τέχνης και της περφόρμανς, διασχίζοντας τα όρια αυτά. Συναντώνται συχνά στο χώρο του θεάτρου και της σκηνογραφίας ως εικαστικές εγκαταστάσεις. Έχει συμμετάσχει σε εκθέσεις και φεστιβάλ σε διεθνές επίπεδο. Το 2019 μαζί με τον εικαστικό Αλέξη Βαγιανό, συνίδρυσε τον καλλιτεχνικό οργανισμό CATHRINE, ενθαρρύνοντας καλλιτεχνικά πρότζεκτ με διεπιστημονικό χαρακτήρα και συνεργασίες.

Ο Αλέξης Βαγιανός είναι εικαστικός. Το 2002 σπούδασε μουσική με κατεύθυνση το πιάνο στο Κονσερβατόριο της Φρανκφούρτης στη Γερμανία. Αργότερα μετέβη για σπουδές στη ζωγραφική στην Ανώτατη Σχολή Καλών Τεχνών της Αθήνας όπου αποφοίτησε με άριστα το 2009. Η πρακτική του διασταυρώνεται ανάμεσα στη ζωγραφική, τη σκηνογραφία, την εγκατάσταση και τις παραστατικές τέχνες. Έχει λάβει μέρος σε ατομικές και ομαδικές εκθέσεις στη Κύπρο, Λίβανο, Αθήνα και Λονδίνο. Το 2019 μαζί με την εικαστικό Έλενα Κοτασβηλι, συνίδρυσε την CATHRINE, έναν καλλιτεχνικό οργανισμό που ενθαρρύνει καλλιτεχνικά πρότζεκτ με διεπιστημονικό χαρακτήρα και συνεργασίες.

Ο Λουκάς Ιωάννου σπούδασε Καλές Τέχνες στο Λονδίνο και το Βερολίνο και ζει και εργάζεται στη Λεμεσό. Έχει συμμετάσχει σε εκθέσεις και φεστιβάλ τέχνης στην Κύπρο και το εξωτερικό. Το άμεσο ενδιαφέρον του καλλιτέχνη είναι η σχέση μεταξύ εικαστικού και δραματικού λόγου. Ο καλλιτέχνης εισάγει στο έργο του το δραματικό μονόλογο, χρησιμοποιώντας εικόνα, ήχο και δράση. Επιπλέον, μαζί με τη Μαριάννα Παφίτη, δημιούργησαν μια πολιτιστική οργάνωση με την ονομασία "Neofytos,"η οποία επικεντρώνεται στην τέχνη των ατόμων με αναπηρία. Επίσης, μαζί δημιούργησαν το πρώτο ντοκιμαντέρ θέατρο για την αναπηρία με τίτλο "Dystopia: II Paradiso." Επιπλέον, σκηνοθέτησε το δεύτερο μέρος με τίτλο "Dystopia: Inferno." Επίσης, έχει επιμεληθεί εκθέσεις και φεστιβάλ τέχνης στην Κύπρο.

Ο Αντρέας Αντωνίου είναι καλλιτεχνικός επιμελητής και ενδυματολόγος. Ζει και εργάζεται στην Κύπρο. Έχει σπουδάσει γραφιστικές τέχνες και οπτική επικοινωνία στο Instituto Europeo di Design, Ιταλία και σχέδιο μόδας και ενδυματολογία στο Accademia Koefia, Ιταλία. Έχει εργαστεί ως σχεδιαστής μόδας και εικονογράφος μόδας στον οίκο υψηλής ραπτικής Giovanni Torlonia Cuture, Ρώμη και ως στυλίστας και συντάκτης μόδας για τα περιοδικά: Home, Αυστρία, Time Out και Vitrine, Αθήνα, Omikron, Κύπρος. Επίσης, έχει εργαστεί ως καλλιτεχνικός επιμελητής, σκηνογράφος, ενδυματόλογος κα σχεδιαστής παραγωγής για ταινίες μικρού και μεγάλου μήκους, τηλεοπτικές διαφημίσεις, εκδόσεις και φωτογραφίσεις.

Δημιουργική ομάδα Ι Eudes Ajot Ι επιμελητής, και οι εικαστικοί Αντρέας Αντωνίου,

Λούκας Ιωάννου, Αλέξης Βαγιανός και Έλενα Κοτασβήλι

Σχεδιασμός έκδοσης Ι Κατερίνα Παπαφιλοθέου

Επικοινωνία Ι Μαρία Φιλίππου

Creative Team | | Eudes Ajot | Curator and visual artists Andreas Antoniou,

Lucas Ioannou, Alexis Vayianos and Elena Kotasvili

Publication design | I | Katerina Papaphilotheou

Communication I Maria Philippou

www.theexcludedform.com

The project is sponsored by the Department of Contemporary Culture of the Deputy Ministry of Culture

Το πρότζεκτ πραγματοποιείται με την υποστήριξη του τμήματος Σύγχρονου Πολιτισμού του Υφυπουργείου Πολιτισμού

